

Handbok för
Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)
inom lärarutbildningen

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Innehåll

Välkommen till lärarutbildningen	3
Handbokens syfte	4
Lärarexamina vid Linnéuniversitetet	4
Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)	5
Genomförande av VFU	6
Personlig anknytning till VFU-plats	6
Vikariat och frånvaro	6
VFU i utlandet	7
Fältstudier	7
Bedömning och examination	7
Betyg och underkännande av VFU	8
Förnyad prövning av en underkänd VFU	8
Resersättning	8
Belastningsregistret	9
Hälsodeklaration	9
Organisation	9
Uppdragsbeskrivningar	10
Student	10
VFU-koordinator	10
Kursansvarig lärare	11
VFU-besökande lärare	11
Examinator	11
VFU-samordnare	12
VFU-lärare	12
Rektor	13

Välkommen till lärarutbildningen

Att utbilda framtidens lärare är en viktig och ansvarsfull uppgift – tillsammans formar vi framtidens förskola, fritidshem och skola. Vid Linnéuniversitetet utbildas lärare för verksamhet i alla skolformer, från förskola till gymnasium. Lärarutbildning ges i Kalmar och Växjö samt som distansutbildning i olika former. I samtliga utbildningar ingår verksamhetsförlagd utbildning.

Att se till att varje utbildningsprogram innehåller relevant verksamhetsförlagd utbildning ingår i Linnéuniversitetets strategi för att kunna nå målet om en attraktiv kunskapsmiljö. Lärarutbildningen vid Linnéuniversitetet har en väl fungerande samverkan med skolverksamheten i regionen. En sådan samverkan bygger på meningsfull kommunikation som bidrar till gemensam kunskapsutveckling.

Handbokens syfte

I denna handbok sammanfattas de överenskommelser som kvalitetssäkrar samarbetet mellan olika skolformer och Linnéuniversitetet vad beträffar den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Handboken riktar sig till VFU-lärare, VFU-samordnare samt lärarstudenter och lärarutbildare på universitetet. Syftet är att beskriva uppdrag, ansvar och rutiner.

Lärarexamina vid Linnéuniversitetet

Lärarutbildningen har en lång tradition i både Kalmar och Växjö. I dag är lärarutbildningen Linnéuniversitetets i särklass största utbildning. Man kan studera till lärare för olika verksamheter och i olika ämnen. Följande examina finns:

- Förskollärarexamen
- Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i fritidshem
- Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3
- Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6
- Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9
- Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasiet
- Yrkeslärarexamen

Den som redan är ute i arbetslivet kan kompetensutveckla sig genom någon av alla fristående kurser för yrkesverksamma lärare. Ett stort antal program och kurser ges idag både på distans, via lärcentra och på campus samt i olika studietakt.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

VFU är en del av lärarutbildningen och innebär något mer än att pröva på läraryrket. Lärarutbildningen vid Linnéuniversitetet har ett tydligt professionsperspektiv, det vill säga den är en utbildning som i alla delar fokuserar på yrkeskunnandets innehåll och utveckling. VFU syftar till att utveckla studentens förmåga att stödja barns och elevers lärande med stegrande krav beroende på var i utbildningen studenten befinner sig. I VFU utvecklas en yrkesmässig beredskap för professions- och skolutveckling och även ett vetenskapligt förhållningssätt till den kommande yrkesutövningen. I reflekterande samtal med VFU-lärare/arbetslag får studenten under sin VFU möjlighet att utveckla insikter i och intresse för hur den pedagogiska praktiken kan problematiseras i relation till aktuella styrdokument. VFU är allsidig och innefattar samtliga arbetsuppgifter inom yrket.

Genomförande av VFU

Den verksamhetsförlagda utbildningen utgörs av självständiga VFU-kurser, förutom i yrkeslärarutbildningen där VFU-kursen är integrerad i övriga kurser. Det specifika utbildningsinnehållet beskrivs i kursplanerna. Linnéuniversitetet har huvudansvaret för VFU-kurserna, men i kursuppdraget att genomföra VFU ingår förutom lärarutbildare på universitetet även VFU-lärare ute i verksamheterna.

Enligt examensordningen ska VFU utgöra 30 högskolepoäng i respektive lärarexamen vilket innebär krav på både tidsomfattning och måluppfyllelse. Med detta följer att närvaro under VFU-perioden är obligatorisk och studenten ska närvara motsvarande en heltidstjänst på den arbetsplats där studenten är placerad. I utbildningar på deltid genomförs VFU i motsvarande omfattning. Antalet VFU-veckor anges dock alltid i heltid.

Vid placering gäller generellt att VFU-koordinatorerna vid Linnéuniversitetet tilldelar studenterna en VFU-plats i ett partnerområde enligt de valmöjligheter som presenteras i början av utbildningen. Ett partnerområde kan vara en kommun, en kommundel, en stadsdel eller en enskild förskola, fritidshem eller skola. VFU-koordinatören placerar studenten efter samråd med VFU-samordnaren och informerar därefter studenten.

När det gäller distansutbildning är studenter garanterade en VFU-plats i Linnéuniversitetets ordinarie partnerområden, men VFU kan i vissa fall även ske utanför dessa. Om en VFU-plats utanför universitetets partnerområden blir aktuell är det även i dessa fall VFU-koordinatören som ansvarar för placeringen. Studenter som studerar vid lärcentra ses i detta sammanhang som campusstudenter, och kan därför endast göra sin VFU i Linnéuniversitetets partnerområden.

Önskvärt är att alla studenter byter VFU-placering minst en gång under utbildningen för att komma i kontakt med olika undervisningsmiljöer.

Personlig anknytning till VFU-plats

Studenter har rätt till en saklig och opartisk bedömning av sin VFU-period. Därför bör studenter undvika att göra sin VFU i en verksamhet som de har nära personlig anknytning till. Undantag finns inom vissa program där studenter har möjlighet att genomföra sin VFU på egen arbetsplats. Detta framgår då av informationen till dessa program.

Vikariat och frånvaro

VFU ska genomföras i samma takt som studierna bedrivs på och i preciserad omfattning, för att VFU-kursens förväntade studieresultat (mål) ska kunna uppnås. Om en VFU-placerad student erbjuds kortare vikariat under VFU-perioden ska

detta räknas som avlönat arbete och följaktligen inte som utbildning. Att åta sig vikariat är helt frivilligt och kan endast ske utanför utbildningen och i mycket begränsad omfattning.

Vid kortare frånvaro försöker den studerande och VFU-lärare i första hand att lägga till den dag/de dagar som det rör sig om i nära anslutning till VFU-perioden. Vid längre frånvaro tar VFU-läraren kontakt med kursens examinator som samråder med VFU-koordinator.

Skulle VFU-lärare bli sjuk under VFU-perioden följer den studerande det aktuella arbetslaget, alternativt utses annan VFU-lärare av VFU-samordnare i samförstånd med VFU-koordinator. Vid längre frånvaro kontaktas VFU-samordnare och VFU-koordinator av studenten för lösning av situationen.

VFU i utlandet

Internationalisering är en viktig del i all utbildning inom Linnéuniversitetet. Möjlighet finns för studenter att göra en VFU-period utomlands. För att denna ska kunna genomföras är det viktigt att förarbetet startar senast terminen före den aktuella VFU-perioden. Studenten måste då alltid ta kontakt med VFU-koordinator.

Fältstudier

I kurser som inte är VFU-kurser kan fältstudier förekomma och genomförs i de partnerområden där studenten är VFU-placerad. Fältstudier kan göras utifrån ett så kallat åskådarperspektiv där studenten ges tillfälle att observera verksamheten eller ta del av erfarenheter och dokument, något som därefter får utgöra exempel och underlag för reflektion. Linnéuniversitetet ansvarar för planering och uppföljning av fältstudier.

Bedömning och examination

Universitetet har examinationsansvar och ska tydliggöra, för student, VFU-lärare, VFU-besökande lärare och examinator, de kriterier eller bedömningsgrunder som används för att bedöma studentens VFU. Det kan finnas flera examinatore i en och samma kurs men beslut om betyg för enskild student fattas av endast en examinator. Den studerande ska senast vid kursstart veta vem som är examinator och vilka kriterier och bedömningsgrunder som gäller för betygssättning. Bedömning sker mot kursplanens förväntade studieresultat samt efter övriga för programmet gällande mål och bedömningsgrunder. I VFU-kurs ges betyget Godkänd, G, eller Underkänd, U.

Betyg och underkännande av VFU

Student som inte når upp till de förväntade studieresultaten får betyget Underkänd. Om det under VFU-perioden uppstår tveksamheter om den studerande kan godkännas ska VFU-läraren snarast ta kontakt med examinator, alternativt VFU-besökande lärare, som diskuterar den uppkomna situationen med berörda parter. Om VFU underkänns informerar examinator student och VFU-koordinator skriftligen om vad som ligger till grund för underkännandet.

En student som blir underkänd på VFU-kurs har rätt att göra om sin VFU endast en gång per kurs.

Förnyad prövning av en underkänd VFU

Förnyad VFU-prövning genomförs på en annan skolenhet. Inför denna prövning sammankallar VFU-koordinator berörda personer till ett möte för planering av VFU med hänsynstagande till de brister som föranlett underkännandet. Den studerande har rätt att be studentombud vara med vid mötet. Utgången av mötet dokumenteras skriftligt.

Reseersättning

Information om när reseersättning utgår finns på Lnu.se/lararutbildning

Belastningsregistret

Lärarstudenter som inom utbildningen genomför fältstudier och VFU på förskola, fritidshem och grundskola ska genomgå en registerkontroll. Det innebär att studenten måste ansöka om ett registerutdrag från polisens belastningsregister innan fältstudier/VFU påbörjas. Detta utdrag ska uppvisas på VFU-platsen första dagen. Görs inte detta nekas studenten att göra fältstudier/VFU. Observera att giltighetstiden för registerutdraget är ett år.

Hälsodeklaration

Hälsodeklaration ska kunna uppvisas i de fall kommunerna kräver det. På Lnu.se/lararutbildning finns aktuell information om vilka kommuner det gäller för.

Organisation

Högskolor och universitet har ansvar för att administrera den inom lärarutbildningen förekommande verksamhetsförlagda utbildningen samt för att reglera den typ av organisation som krävs för samverkan mellan lärarutbildning och skola.

VFU-organisationen involverar en rad aktörer, och för att understödja det gemensamma arbetet krävs välfungerande informations- och kommunikationsvägar. Det är en förutsättning för en optimal VFU att alla inblandade parter har insyn i och kunskap om varandras verksamheter och funktioner, vilket i sin tur förutsätter att samverkan kontinuerligt utvärderas, följs upp och omprövas.

Uppdragsbeskrivningar

Student

- ansvarar för att den egna studieplanen i LUB-portalen är uppdaterad
- läser kontinuerligt sin e-post på ...@student.lnu.se, bevakar LUB-portal och relevant lärplattform för att hålla sig informerad om kurshändelser
- ges möjlighet att önska partnerområde i första, andra och tredje hand inför sin första VFU-placering
- placeras på utbildningsplats i ett partnerområde vid starten av utbildningen och tillhör området under hela eller större delen av utbildningstiden
- har kunskap om innehållet i de dokument som styr den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, det vill säga utbildningsplan, kursplan och anvisningar i VFU-handboken eller övriga för programmet fastställda mål och bedömningsgrunder
- kontaktar universitetets VFU-koordinator i god tid före fältstudier/VFU-period om VFU-placering saknas eller i andra frågor rörande den kommande VFU-placeringen
- kontaktar sin VFU-lärare/skola i god tid inför fältstudier
- kontaktar sin blivande VFU-lärare/arbetslag i god tid före VFU-periodens början, helst via mail
- är ansvarig för att tillsammans med VFU-lärare/arbetslag läsa igenom eventuella kursuppgifter samt diskutera och planera upplägget av VFU-perioden
- är närvarande vid eventuella introduktionsträffar och möten inom partnerområdet
- uppvisar ett aktuellt registerutdrag från polisens belastningsregister för rektor/VFU-lärare eller VFU-samordnare senast första VFU-dagen eller fältstudietillfället
- genomför VFU i samma takt som studierna bedrivs på
- deltar i verksamhetens arbete med bland annat planering, undervisning, bedömning, utvecklingssamtal, utvärdering, arbetslagsträffar, konferenser, kompetensutvecklingsdagar, temadagar och föräldrasamverkan
- kontaktar VFU-samordnare/VFU-koordinator så fort det föreligger tvivel eller komplikationer kring VFU-läraren eller VFU-placeringen

VFU-koordinator

- är universitetets kontaktperson i praktiska och administrativa frågor kring VFU, både internt och externt
- ska förhålla sig opartisk i diskussioner om VFU-frågor
- informerar VFU-samordnare och studenterna om praktiska rutiner kring VFU-studier, VFU-perioder och VFU-placeringar

- ansvarar, i samråd med kursansvariga och VFU-samordnare, för att studenterna erbjuds relevanta VFU-platser under sin utbildning
- har det operativa ansvaret för studenternas VFU-placeringar i samverkan med VFU-samordnarna och publicerar VFU-placeringarna i LUB-portalen
- sammankallar och leder möten vid förnyad prövning av en underkänd VFU
- anordnar forum för erfarenhetsutbyten och uppföljningar

Kursansvarig lärare

- är lärare vid den institution som har kursansvar, det vill säga den institution som har fastställt kursplanen för respektive VFU-kurs, förutom i yrkeslärarutbildningen där VFU-kursen är integrerad i övriga kurser.
- ansvarar för att inför VFU-perioden kalla berörda VFU-lärare till informationsmöte, där bland annat kursens mål presenteras
- utformar och tillgängliggör information för VFU-lärare med tydliga kontaktuppgifter
- ansvarar för att organisera besök/kontakt i någon form hos studenterna under VFU-kurserna.
- ansvarar för kvalitet och kvalitetsuppföljning i VFU-kurs

VFU-besökande lärare

- är väl förtrogen med VFU-kursens förväntade studieresultat eller övriga för programmet fastställda mål och bedömningsgrunder
- dokumenterar bedömningsunderlag vilket utgör en del av examinatorns underlag för betygssättning
- förmedlar, om så är nödvändigt, bedömningsunderlag från VFU-läraren till examinator

Examinator

- är anställd vid Linnéuniversitetet (kan även vara VFU-besökande lärare)
- är väl förtrogen med VFU-kursens förväntade studieresultat eller övriga för programmet fastställda mål och bedömningsgrunder
- ansvarar för kvalitén i examinationen/examinationsformerna
- avgör om obligatoriska moment fullgjorts
- inhämtar underlag för bedömning av den studerandes prestation
- kommunicerar med VFU-lärare, student och VFU-koordinator när tveksamheter råder om den studerande kan godkännas
- bedömer den studerandes prestation genom att sätta betyg

- dokumenterar betygsbeslutet
- i föreliggande fall informera student och VFU-koordinator skriftligen om vad som ligger till grund för underkännande

VFU-samordnare

- är av skolhuvudman utsedd kontaktperson vid partnerområdet
- ska förhålla sig opartisk i frågor som gäller partnerområdet
- samordnar och organiserar VFU inom sitt partnerområde
- ansvarar för dimensioneringen av antalet studenter inom partnerområdet
- uppdaterar minst en gång per termin sitt partnerområdes kontaktuppgifter med aktuell information om platstillgång i olika ämnen och om tillgängliga VFU-lärare
- utser en lämplig mottagande skola/VFU-lärare/arbetslag med relevant ämnesbehörighet för studenten utifrån direktiv givna av VFU-koordinator
- kontaktar universitetets VFU-koordinator i god tid före kommande VFU-perioder vid ändringar eller oklarheter
- kontaktar VFU-koordinator vid aktuella studentproblem
- deltar i samverkansmöten i övergripande VFU-frågor

VFU-lärare

- är lärarutbildare i skolverksamheten med behörighet i de ämnen/områden VFU avser och den som handleder student under VFU-perioden
- har genomgått, eller är beredd att genomgå, för VFU-läraryuppsdraget relevant utbildning
- deltar efter samråd med rektor i informationsmöten i anslutning till studentens VFU-period
- planerar VFU-perioden så att studenten får möjlighet till inblick och deltagande i olika verksamheter och arbetsuppgifter i syfte att ge studenten en helhetsbild av yrkesprofessionen

- avsätter tid för handledning, planering och reflektion i samråd med studenten
- är väl förtrogen med VFU-kursens förväntade studieresultat eller övriga för programmet fastställda mål och bedömningsgrunder
- dokumenterar och utvärderar kontinuerligt studentens insatser, arbete och annat som är relevant för att kunna lämna underlag för examination i enlighet med kursens mål, dokumentationen föredras för examinator, alternativt VFU-besökande lärare, inför betygsättning
- rapporterar eventuell frånvaro
- kontaktar kursens examinator, alternativt VFU-besökande lärare, så fort det föreligger tvivel om att studenten kan uppnå VFU-momentets förväntade studieresultat
- kan delta i kursplanearbetet och utvecklingen av kurser i samråd med lärosätet
- kan initiera problemområden för studenternas självständiga arbete (examensarbete)
- kan delta i seminarier/studentredovisningar vid universitetet alternativt förskolan/skolan

Rektor

- utser, tillsammans med VFU-samordnare, de behöriga lärare på skolan som får uppdraget som VFU-lärare
- verkar för att utsedd VFU-lärare får möjlighet att genomgå för VFU-uppdraget relevant utbildning i samverkan med Linnéuniversitetet
- tar emot och godkänner studenters utdrag från polisens belastningsregister, alternativt delegerar uppgiften
- informerar student om sekretesskrav inom enheten, alternativt delegerar uppgiften
- kan neka en student att fullgöra VFU på sitt skolområde varvid beslut och dokumentation om ärendet meddelas VFU-koordinator

[Lnu.se/lararutbildning](https://lnu.se/lararutbildning)

D nr: FAK 2011/468 (Fastställande organ NGA-NUV 2011-12-15)

Linnéuniversitetet

391 82 Kalmar / 351 95 Växjö
Telefon 0772-28 80 00
Lnu.se/lararutbildning

Lnu.se